STICUSA KNIPSELKRANT 87

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN Dinsdag 16 juli 1985

INGEZONDEN

SCHILDEN VAN LEEM

In de Knipscheer te Haarlem verscheen van Boeli van Leeuwen het boek Schilden van Leem. Mensen vragen zich af of boeken autobiografisch zijn. Van Leeuwen zei eens: Om een boek te schrijven moet je het eerst beleefd hebben. Aan het begin van dit jaar zei van Leeuwen: Een boek schrijf je in drie weken maar dan ga je er twee jaar aan schaven. De hoofdpersoon uit dit boek heet Jean Claude Devereau.

Jean Claude is duidelijk Boeli niet maar het boek wel Boeli van Leeuwen. Niemand anders zou het geschreven kunnen hebben.

Een Curaçaoënaar die het boek zeer aandachtig leest of het tweemaal overleest herkent alles en iedereen. Als er al eens iets in voorkomt wat men niet heeft zien gebeuren dan kan het echt wel gebeurd zijn omdat het zo past in het geheel van Curaçao. Het boek is een aanklacht tegen het onrecht, tegen het irreeële van het leven op dit eiland maar vooral tegen het onbenul. Eigenlijk maakt het op subtiele toon duidelijk dat het onbenul de boventoon voert.

De waarden die de oude heer Devereau met veel charme en vertoon hanteert zijn in werkelijkheid geen waarden maar "illusie de grandeur".

Er gelooft ook niemand in. Dat neemt echter niet weg dat Monpère Deverau rustig zijn gang gaat in zijn eigen demimonde. Een gemeenschap die bestaat uit de illusies van over het paard getilde figuren die een enorme hoge dunk hebben van zichzelf. Zij kijken neer op alle andere mensen maar hun belangrijkheid berust alleen op hun eigen gebrek aan gevoel voor verhoudingen en hun grenzeloze pretenties. Pretenties die het leven opzij zetten om een eigen leven te gaan leiden.

Schilden van Leem zou voor iedere Curaçaoënaar een elcerlyc kunnen zijn. Men zou overal zijn eigen onwaarachtigheid kunnen herkennen. Waarschijnlijk zal dit niet gebeuren. Men zal liever vallen op een of andere opmerking die niet helemaal klopt. Zie je wel die man is gek. Het is helemaal niet zoals hij het opschrijft. Het is in werkelijkheid heel anders. Waarschijnlijk zal ook Schilden van Leem paarlen voor de zwijnen zijn zoals zoveel op Curaçao.

Alles wat intellectuele inspanning kost is immers teveel. Je leest voor je afleiding en dan moet het niet te zwaar zijn. Niet te ingewikkeld.

Helaas kunnen Nederlanders in het boek niet zien wat Curaçaoënaars er wel in kunnen lezen. Nederlanders vinden het boek een groot geheim. Voor ons is het een groot herkennen. In Schilden van Leem heeft van Leeuwen vijfenveertig jaar levenservaring en ruim twintig jaar ambtelijke ervaring veworven. Dr. W.C. van Leeuwen heeft zeer lang naast de politici en bestuurders gestaan en hen ambtelijk geadviseerd. Daarbij heeft hij ze scherp geobserveerd. In een hoofdstuk dat is ingericht als notulen van een vergadering van de Eilandsraad van Curaçao heeft hij ze meedogenloos neergezet.

Amanda de echte moeder van Jean Claude is een indiaans meisje geweest uit Coro. Zij is vroeger aan de familie Devereau kadeau gedaan door haar ouders. Als jongeren dit lezen zullen zij zich afvragen wat dit voor nonsens is. Het is geen nonsens. Zeer veel families hadden zulk een Indiaans kind van de overkant aan huis. Ook zij zijn geassimileerd. De Curacaose gemeenschap takes all comers from anywhere.

De vader van Djanklo maakte een kind met de Indiaanse dienstmaagd en zijn vrouw de legitieme nam dit kind op in haar zinkt en deed voorkomen alsof het haar kind was. Wat pervers zou men denken. Dit is niet zo. Het is heel dikwijls gebeurd. Het lijkt een vreemde zaak. Men zou moeten bedenken wat het alternatief zou zijn geweest voor zo een kind. Het was een leugentje om bestwil. Gedane zaken nemen geen keer. Men kan wel proberen de slechte gevolgen te verlichten. Alles in de geest van de tijd natuurlijk en in de ambiance van valse schaamte van die tijd.

Natuurlijk wist iedereen op het eiland hoe het vork aan de steel zat. Niemand had echter behoefte de familie te ontmaskeren. Monpère Deverau was een man van standing. Dat bleef hij ook zelfs aan het rand van de faillissement. Toen Jean Claude echter na zijn pensionering zonder sokken ging lopen was het met hem afgedaan. Zoiets doe je niet als je van standing bent. Je hebt de naam van de familie op te houden. Het leven is een rollenspel en een mens moet niet uit zijn rol vallen.

Aan het einde van zijn boek wil de hoofdpersoon drie vrienden verbergen in een container om ze het land Santa Maria binnen te krijgen. De ferry loopt op een een mijn. Het schip zinkt en de vrienden komen om in de container. Velen vragen zich af of de Franse correspondent die de canard verzon van de 28 Dominicaanse hoeren tussen Sint Maarten en Sint Thomas het boek van Boeli gelezen had of dat dit nu toeval is.

SIEGFRIED RIGAUD

De Beurs
Maandag 15 juli 1985

Culturele uitwisseling met Suriname

WILLEMSTAD - Het Caraibisch Centrum in Suriname doet momenteel pogingen om een uitwisseling te bewerkstelligen van jongeren en kunstenaars tussen Suriname en de Nederlandse Antillen. Dat heeft de voorzitter van het Caraibisch Centrum, dr. James Ramlall, in Willemstad verklaard. Het in 1979 opgerichte Caraibisch Centrum stelt zich ten doel het culturele erfgoed van Suriname uit te dagen en houdt zich bezig met vormings- en ontwikkelingwerk.

Volgens Ramlall is het nu in het internationaal jongerenjaar een goed moment om deze culturele uitwisseling weer op gang te brengen. Als gevolg van een luchtvaartconflict in 1982 en 83 was het lange tijd onmogelijk om rechtstreeks tussen beide landen te vliegen. Daardoor stagneerde ook de culturele uitwisseling, aldus Ramlall.

Het is de bedoeling dat in de maand augustus groepen Antilliaanse en Surinaamse jongeren beurtelings een bezoek zullen brengen aan Suriname en Curaçao.

AMIGOE
VRIJDAG 19 JULI 1985

Luigi Pinedo op Tele-Curaçao

WILLEMSTAD— Over de schilder Luigi Pinedo en zijn leerlingen is een televisie- programma gemaakt, waarin te zien is hoe de schilder de leerlingen verschillende schilder- technieken aanleerd. In het programma geven ouders reakties die na het zien van de resultaten van hun kinderen zelf ook zijn gaan schilderen. Zelf geeft de schilder een demonstratie snel- schilderen, terwijl hij daarbij over zijn schildersloopbaan verteld. Het programma duurt een half uur en is te zien via Tele- Curaçao op 22 juli om half acht.

Het 'nulde' hoofdstuk van de antilliaanse literatuur

DE GELEGENHEID MAAKT DE DICHTER

In de plaatselijke dagbladen verschijnen geregeld ingezonden gedichten ter gelegenheid van allerlei gebeurtenissen, als bijvoorbeeld een staking, acties, een loflied op het eigen eiland, de verjaardag van een politicus, feestdagen, de 'dia di prensa', verkiezingen, het overlijden van een vriend, etc., om maar enkele voorbeelden te noemen. Niemand zou aan de hand van deze gelegenheidsgedichten de stand van literaire zaken van dit moment kunnen of willen opmaken. Dagbladen gelden niet als literaire bladen, de bijdragen zijn meestal ongevraagd 'ingezonden', ze hangen af van toevallige tijdsfactoren en gelegenheden die de inzenders 'poëtisch' inspireren. Maar naast allerlei rijmelarij vinden we er ook goede inzendingen onder waaraan literaire kwaliteiten niet kunnen worden ontzegd.

Wanneer ik deze opmerkingen als uitgangspunt neem voor mijn onderzoek naar poëzie die ruim anderhalve eeuw geleden in de Curaçaosche Courant gepubliceerd werd, zien we dat de huidige bijdragen in onze tegenwoordige dagbladen in een lange traditie staan. Ook in het begin van de 19de eeuw verscheen er soortgelijke, incidentele gelegenheidspoëzie over dezelfde soort onderwerpen in de in die tijd enige publicatiemogelijkheid die we nu nog kennen. Evenmin als nu is het naar aanleiding van deze gedichten mogelijk te spreken over de literatuur van dat moment, maar omdat we over niets anders beschikken uit die tijd, is het bestuderen van wat toen verscheen toch literair-historisch gezien wel de moeite waard. Maar literaire 'vondsten' zijn er weinig, evenmin als in de bijdragen van nu trouwens.

Dat de 19de eeuwse poëzie een gelegenheidskarakter had, zien we ook als we letten op de frekwentie waarmee de gedichten verschenen. Er was geen sprake van een gestage, doorgaande literaire stroom. Wat we over hebben toont aan dat bepaalde op dat moment belangrijke gebeurtenissen enkele gedichten tot gevolg hadden, waarna het weer stil werd. In dit verband zijn de poëtische ruzies die bij tijd en wijle losbarstten (1815, 1816, 1825, 1845) heel interessant.

De frekwentie van de poëtische bijdragen neemt af naarmate de 19de eeuw vordert. Van de ongeveer 240 gedichten tussen 1812 en 1866 die ik gevonden heb, is de helft (50%) in de jaren tien gepubliceerd. Daarna neemt het aantal steeds af: in de jaren twintig nog bijna 18%, in de jaren dertig 12 1/2%, in de jaren veertig 7%, in de jaren vijftig 10% en daarna bijna niet meer.

Deze procentuele vergelijking wil echter nog niet zeggen dat er in de jaren tien veel verscheen; ruim 120 gedichten in zeven jaar is natuurlijk heel weinig, absoluut gezien: één gedicht in de drie weken! Maar dit aantal neemt in de jaren twintig nog sterk af; dan is er niet meer dan één gedicht per kwartaal! In hoeverre deze afname te maken zou hebben met de door de gouverneur Rammelman Elsevier ingevoerde censuur in 1820 kan ik niet nagaan. In de jaren dertig verschijnen er plotseling een tiental berijmde raadsels in de krant; als ik deze raadselliteratuur buiten beschouwing laat, blijven er voor tien jaar tijds maar twintig gedichten over: elk half jaar één gedicht! In 1845 zoegt één bepaalde ruzie tussen enkele 'dichters' voor vijf van de negen gedichten die dat jaar verschijnen; van de overige vier in dat poëtisch uitzonderlijk 'vruchtbare' jaar worden er drie aan het vertrek van de zo beminde gouverneur Baron Van Raders en een aan de verjaardag van de koning gewijd. In 1840, 1844, 1846 en 1847 verschijnt er zelfs helemaal geen gedicht. De jaren vijftig vertonen geen echte 'opleving'. Het wat grotere aantal is uitsluitend te danken aan de activiteiten van A.C.H. (twaalf gedichten) die de helft voor zijn rekening neemt in die jaren. Als ik deze A.C. Henriquez buiten beschouwing laat, blijven er elf gedichten over voor tien jaar!

Er was geen voortdurende literaire bedrijvigheid. Maar nadat er na 1865 meer publicatiemogelijkheden komen, als de censuur weer is afgeschaft, zien we dat de poëzie in de Curaçaosche Courant nog verder afneemt.

Opvallend is dat de ingezonden stukken vanaf de jaren zeventig steeds meer uitsluitend in proza verschijnen, terwijl men voor die tijd graag reageerde in rijm of in elk geval zijn stuk met een gedicht besloot. De romantische bevlogenheid maakt kennelijk plaats voor een realistische, 'prozaïsche' kijk op het leven; de romantische scheppingsdrang wordt overgenomen door de Spaanstaligen in **Civilisadó** en **Notas y Letras**. De **Curaçaosche Courant** verliest de geringe literaire functie die ze in de eerste helft van de 19de eeuw toch enigszins had, dan geheel en al. Misschien is de veronderstelling gewettigd dat de literaire bladen een literaire norm helpen ontwikkelen die de relatieve waarde van gelegenheidspoëzie benadrukte. Maar aan de andere kant: was veel in de toenmalige literaire tijdschriften ook niet meer dan gelegenheidspoëzie, of navolging of zelfs alleen maar vertaling, evenals in de eerste helft van de eeuw?

Om nog een reden kunnen we zien dat het om gelegenheidspoëzie ging van personen die er niet voor uit DURFDEN of WILDEN komen dat ze gedichten schreven. Ongeveer 40% van het totaal van de verschenen gedichten was geheel anoniem. Dat was vooral in de jaren tien en twintig het geval in welke periode ongeveer de helft van de gepubliceerde gedichten geheel anoniem verscheen.

De bijdragen die op de een of andere wijze wel werden ondertekend, zou ik in vijf groepen willen verdelen.

Een vijftiental dichters publiceerden onder namen als 'a lady', 'an amateur of poetry', 'uw gemaskerde landgenoot', en 'een intekenaar', 'een oud-gediende', 'de geheime wreeker', enz. Pseudoniemen die bewust niets over de identiteit van de dichter zelf verraden, maar alleen iets zeggen over de relatie tot het beschreven onderwerp. Opvallend is hierbij ook dat deze vijftien dichters samen slechts zeventien gedichten bijdroegen; dat wil zeggen: de dichter nam één keer de moeite om bij één bepaalde gelegenheid één poëtische bijdrage het licht te doen zien.

Van een tweede groep, bestaande uit zeventien personen, kan hetzelfde opgemerkt worden. Deze koos een op de Klassiek[e] geïnspireerd pseudoniem als Sincerus, Prudentio, Philantrope, enz. Van hen publiceerde 3/4 deel ook slechts één keer. Alleen Sincerus nam zes keer de pen op in een periode van ruim tien jaar!

De derde groep is die van de 'grote onbekende' X, die achttien gedichten (vooral raadsels) bijdroeg en de onbekenden XX, en ZZ, die elk één gedichtje publiceerden.

Dan vinden we de dichter 'Moobesoor' wat een anagram zou kunnen zijn voor 'Rooseboom" en een zeventiental dichters die hun initialen onder de publicaties plaatsten. Van hen zijn V.P. en A.C.H. met elk twaalf gedichten actief geweest. De overigen publiceerden slechts één of twee keer.

De laatste groep ondertekende inderdaad wel met de volledige naam of voornaam, maar dat waren in totaal slechts vijftien pers[o]nen, onder wie G.G. van Padd[en]burgh (4x), K.A. Erkelens (9x), C.M. Nuboer (6x), A.J. Pypers (3x) en Louisa (2x); de overigen brachten het ook niet verder dan één gedicht.

Uit de 60% van de gedichten die op de een of andere manier ondertekend waren is het op te maken dat het overgrote deel daarvan het produkt is van een persoon die slechts één keer (misschien niet in zijn leven, maar wel in de krant) een gedicht aan de openbaarheid prijsgaf. Dat is geen bewust zich dichter voelen, geen creatief dichterschap, maar 'de gelegenheid maakte de dichter' of in elk geval: de gelegenheid inspireerde de dichter de publiciteit te zoeken.

■

Gy hier?.... zoo nedrig stil en grys,
Zoo na aan 't graf, ... en nog niet wys?
Durft gy uw' deugden zelfs bezingen?
Waant gy dan dat in d'ouderdom,
Hy, dien niet vroeg Parnas beklom,
Deez' tempel in kan dringen?
Ga! oude, zet U hier op zy;
Men ziet U niet, geloof my vry,
Al barsten U ook d'ad'ren
Ontheilig toch het altaar niet,
Roem vry uw Ik .... maar zing het niet,
Wees als de Tollenaren.

Hoe zoo! 'k word' dan van hier verjaagd?
Heeft aan Appol' myn lier mishaagd?
'K zong slechts voor stervelingen.....
Gy die voor stervelingen zong,
Naar hun verwelkbre laauwren dong,
Hoe kond g' U zelfs bezingen?
Die voor geen Goden zingen kan,
(Geloof my zwakke oude man)
Kan naar geen digtloof dingen;
Vooral niet als de rym'laar 't waagt
Met citers daar de tyd aan knaagt
Zich zelv' nog te bezingen.

Amigoe WOENSDAG 17 JULI 1985

Ivm status aparte

Aanpassing studiebeurzenbeleid na '86

WILLEMSTAD — In verband met Aruba's uittreden, zullen er op het gebied van (de financiering) van studiebeurzen een aantal wijzigingen komen. Met name de financiering van de zg Kabinets- beurzen (beurzen die het Kabinet voor Nederlands- Antilliaanse Zaken (KABNA) beschikbaar stelt) zal in het vervolg wel strikt toepgepast worden, terwijl ten aanzien van de Lands- beurzen vanaf het komende studiejaar een administrieve scheiding zal plaats vinden. Dit verklaarde Onderwijs- minister Rozendal tegenover de Amigoe, na deze materie onlangs in Nederland besproken te hebben.

Minister Rozendal, die begin deze maand met zijn Arubaanse collega Croes een dienstreis naar Nederland heeft gemaakt, verbleef daar ook ter bespreking van meer algemene zaken verband houdende met de status aparte.

Op het gebied van de kabinetsbeurzen, zei de bewindsman, zal in het vervolg een strikte 25% (Aruba)- 75% (Antillen) verdeling gehanteerd worden. Om dit te bewerkstelligen zullen studenten uit Aruba aangemerkt worden als diegenen die daar de beurs aangevraagd hebben. In gesprek met de Amigoe maakte Rozendal melding van de huidige situatie, waarbij de scheidslijn 25- 75% niet toegepast wordt, hetgeen betekent dat meer dan een kwart van de beschikbare financiën door Arubaanse studenten wordt aangewend. Volgens de huidige voorstellen zal het voor Aruba beschikbare bedrag na de status aparte afkomstig zijn uit de ontwikkelingspot van het Land Aruba. De Arubaanse studenten die reeds met een dergelijke beurs een studie volgen zullen niets van de wijzigingen merken. Wel zal hier met een "afbouw" begonnen worden, waardoor de verhoudingen op de lange duur wel volgens de verdeelsleutel komen te liggen.

In het beleid ten aanzien van de Rijksbeurzen zal er na 1 januari 1986 geen wijziging komen, aangezien, evenals dat nu het geval is, ingezetenen van het Koninkrijk, dus ook het land Aruba, in staat gesteld worden een dergelijke beurs aan te vragen. Volgens minister Rozendal kan over enige tijd wel verandering worden verwacht in de algemene opzet van de financiering van dit soort beurzen. Hoewel een en ander nog parlementaire behandeling vereist, zal de studie- financiering in de toekomst bestaan uit een gedeeltelijke lening en een gedeeltelijke financiering.

Voor wat betreft de zg Landsbeurzen, beurzen die momenteel door de regering van de Antillen (van Zes) gegeven worden, legde minister Rozendal uit, dat ingaande augustus aanstaande reeds een administratieve scheiding zal plaats vinden. Ten aanzien van de personen die reeds een studie volgen, is besloten dat de uit Aruba afkomstige studenten na de status aparte automatisch studenten van het Land Aruba zullen worden; dit betekent dat de betrokkenen geen verplichtingen zullen hebben jegens de Antilliaanse, maar alleen jegens de overheid van Aruba. "Ik geloof dat het feit dat de studie van deze studenten door de regering van de Antillen is betaald en dat ze daarna slechts jegens Aruba verplichtingen zullen hebben op zich niet onrechtvaardig is. Als Nederlandse Antillen hebben wij slechts onze plicht gedaan door ze een beurs te geven." aldus verklaarde de minister van Onderwijs desgevraagd tegenover de Amigoe.

Amigoe VRIJDAG 19 JULI 1985

Raad akkoord met studiebeurs- financiering

ORANJESTAD — Met twaalf stemmen voor en nul tegen — de MEP was alleen met acht leden tijdens de stemming aanwezig — heeft de Arubaanse Eilandsraad gisteren het voorstel van het Bestuurscollege aangenomen inzake de wet om studiebeurzen te gaan financieren.

Er was bij de behandeling van dit onderwerp geen tweede ronde omdat na de eerste ronde het Bestuurscollege de raad voorstelde dat alle vragen schriftelijk beantwoord zullen worden en dat over een week de raad een vergadering met de Onderwijscommissie zal hebben. Het aangenomen voorstel houdt in dat het Bestuurscollege op beperkte schaal studiebeurzen gaat geven doch alleen voor studies die de overheid nodig denkt voor de behoefte op Aruba. Iemand die een andere studie wil gaan volgen, kan daarvoor bij de overheid een lening aanvragen om die studie te kunnen betalen.

AMIGOE VRIJDAG 19 JULI 1985

Tele-Curaçao viert vijfde lustrum

WILLEMSTAD— Tele- Curaçao herdenkt op 31 juli het feit dat het 25 jaar bestaat. Diezelfde dag wordt ter gelegenheid hiervan om acht uur 's avonds een receptie gegeven op de patio van Tele- Curaçao.

Amigoe
VRIJDAG 19 JULI 1985

In Sintmaartense bibliotheek:

Verscheidenheid van vakantie-activiteiten voor de jeugd



.....beeld van de grimeer ochtend.....

PHILIPSBURG — De Jubilee Library op St. Maarten organiseert deze zomervakantie weer activiteiten voor de jeugd.

Voor de tieners is er elke maandag-, woensdag- en vrijdagochtend van negen uur tot half één de lokale kunstenaar Mosera aanwezig onder wiens leiding aan onder meer handenarbeid, schilderen en macramé wordt gedaan. Voor deze kunstuitingen wordt lokaal materiaal, zoals cocosnoten, gebruikt. De belangstelling hiervoor is groot.

Voor kinderen van 10-12 jaar was er 12 juli een grimeerochtend. Op vrijdag 19 juli worden er spelletjes gedaan onder leiding van een gediplomeerd spelleidster, waarbij weinig of geen materiaal wordt gebruikt.

Op 26 juli, ook voor deze leeftijds- groep, wordt er een indianenverhaal voorgelezen, waarna hierop ingespeeld zal worden met een indianen- activiteit, waarbij ook geknutseld zal worden. Van 27 juli tot 3 augustus wordt een tentoonstelling gehouden van alle gemaakte werkstukken, die voor iedereen toegankelijk is.

Op 3 augustus worden de activiteiten afgesloten met een boekenmarkt van 10-00-13.00 uur, waarbij T-shirts en boeken zullen worden verkocht. De jeugd van St. Maarten is van harte welkom aan bovenstaande activiteiten deel te nemen.

Amigoe
WOENSDAG 17 JULI 1985

Kinderprogramma's op Tele-Curaçao

WILLEMSTAD— De Dienst Kulturele Zaken in samenwerking met Tele- Curaçao, Bureau Kultuur en Opvoeding, Mediotheka en Sedukal brengen gedurende de school- vakantie dagelijks een gevariëerd tv- kinderprogramma. Deze programma's werden reeds eerder uitgezonden. De uitzendingen vinden plaats op maandag en dinsdag van half vijf tot vijf uur en op woensadg, donderdag en vrijdag van half zes tot zes uur.